

Bydgoszcz, 24 kwietnia 2019 r.

WOJEWODA KUJAWSKO-POMORSKI

WPS.IX.431.2.14.2019. JDa/AJe/RK

**Pani
Renata Michalak
Dyrektor
Miejsko-Gminnego Ośrodka
Pomocy Społecznej
ul. Kcyńska 34
89-200 Szubin**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 186 pkt 3 i art. 197 b ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2018 r. poz. 998 z późn. zm.) oraz § 4 i § 13 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz.U. poz.1477) w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej, ul. Kcyńska 34, 89-200 Szubin (zwanym dalej MGOPS lub Ośrodkiem) przeprowadzona została w dniach 3, 5, 8 kwietnia 2019 r. kontrola prawidłowości.

Kontrola przeprowadzona została przez:

- J.D. – inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy, kierującego zespołem inspektorów,
- A.J. – inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy,
- R.K. – inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy,

na podstawie Upoważnienia Nr 177/2019 z dnia 25 marca 2019 r.

w zakresie:

- realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- zgodności zatrudnienia asystentów rodziny z wymaganymi kwalifikacjami.

Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2017 r. do 2 kwietnia 2019 r.

Opis ustalonego stanu faktycznego oraz jego ocena:

Kontrolę przeprowadzono w oparciu o rozmowę i wyjaśnienia p. Renaty Michalak – Dyrektora MGOPS, p. XX, p. XX, p. XX, p. XX – asystentów rodziny oraz analizę dokumentacji.

Gmina została ustawowo zobowiązana do realizacji zadań z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 10 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (zwanej dalej ustawą), pracę z rodziną organizuje gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania na podstawie art.190. W gminie Szubin ww. zadanie realizuje MGOPS.

MGOPS działa obecnie na podstawie Statutu z dnia 19 grudnia 2013 r. przyjętego Uchwałą Nr XLI/312/2013 Rady Miejskiej w Szubinie. W dokumencie uwzględniono ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jako jednej z podstaw prawnych działalności Ośrodka. Dokument zmieniono Uchwałą nr XXXI/368/17 z dnia 30 marca 2017 r., dodając punkt dotyczący realizacji zadań określonych w ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za Życiem”.

Zadania Ośrodka szczegółowo ustalone zostały w Regulaminie Organizacyjnym, który stanowi załącznik do Zarządzenia Nr 0161.09.2013 Dyrektora MGOPS w Szubinie z dnia 30 grudnia 2013 r. Dokument zawiera wyodrębnione w strukturze Ośrodka stanowisko asystenta rodziny i uwzględnia przypisane do niego zadania zgodnie z art. 15 ust.1 ww. ustawy.

Burmistrz Szubina Zarządzeniem Nr 0050.1.30.2012 z dnia 4 kwietnia 2012 r., upoważnił p. Renatę Michalak do prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz wydawania w tych sprawach decyzji. Dyrektor Ośrodka posiada również upoważnienie do ustanawiania rodziny wspierającej oraz zawierania i rozwiązywania umów w zakresie ww. ustawy.

W wyniku czynności kontrolnych stwierdzono również, że w strukturze jednostki kontrolowanej wyodrębniono Dział Pomocy Rodzinie i Dziecku, co jest zgodne z art. 10 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny.

W zakresie realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ustalono, co następuje:

- odnośnie do zapisu art.176 pkt 1: *opracowanie i realizacja 3- letnich gminnych programów wspierania rodziny,*
- zgodnie z art.179 ust.1 wyżej cytowanej ustawy *w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.*

Gmina opracowała i realizuje 3-letnie Gminne Programy Wspierania Rodziny na lata:

- 2015-2017 przyjęty Uchwałą Nr V/28/15 Rady Miejskiej w Szubinie z dnia 5 marca 2015 r.,
- 2018-2020 przyjęty Uchwałą Nr XXXIX/496/17 Rady Miejskiej w Szubinie z dnia 28 grudnia 2017 r.

Głównym celem bieżącego programu jest zbudowanie zintegrowanego systemu pomocy w zakresie wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych na terenie gminy Szubin do 2020 r. Program zawiera diagnozę środowiska lokalnego, dane statystyczno-diagnostyczne, analizę SWOT, które pozwoliły na określenie

celów szczegółowych. Do każdego zadania przypisano wskaźnik, termin realizacji oraz wskazano realizatora.

W okresie objętym kontrolą Dyrektor MGOPS dopełniła obowiązku rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawiła potrzeby z tym związane. Sprawozdania za lata 2017, 2018 zostały przekazane do Rady Miejskiej w Szubinie w terminie określonym w ustawie.

W okresie objętym kontrolą MGOPS zatrudniał następujących asystentów rodziny:

- p. XX – w ramach umowy o pracę, w okresie od 9 listopada 2016 r. do 31 stycznia 2017 r.,
- p. XX – w ramach umowy o pracę na zastępstwo, w okresie od 1 lutego 2017 r. do 9 września 2018 r., w ramach umowy zlecenie, w okresie od 10 września 2018 r. do 31 października 2018 r., następnie w ramach umowy o pracę, w okresie od 1 listopada 2018 r. do chwili obecnej,
- p. XX – w ramach umowy o pracę, w okresie od 1 czerwca 2012 r. do chwili obecnej,
- p. XX – w ramach umowy o pracę, w okresie od 1 lipca 2015 r. do 31 października 2018 r.,
- p. XX – w ramach umowy o pracę, w okresie od 1 kwietnia 2013 r. do chwili obecnej (od 14 listopada 2016 r. do 22 czerwca 2018 r. nieobecna z tytułu ciąży i urodzenia dziecka),
- p. XX - w ramach umowy o pracę, w okresie od 1 kwietnia 2016 r. do chwili obecnej (od 21 grudnia 2018 r. nieobecna z tytułu ciąży),
- p. XX - w ramach umowy o pracę na zastępstwo, w okresie od 1 marca 2019 r. do chwili obecnej.

Asystenci rodziny obejmowali pomocą:

- w 2017 r. 57 rodzin, w tym 17 przypadków rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,
- w 2018 r. 50 rodzin, w tym 16 przypadków rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,
- w 2019 r. (do dnia kontroli) 43 rodziny, w tym 14 przypadków rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,

przy zachowaniu zasady, iż asystent równocześnie nie pracował z więcej niż 15 rodzinami.

Na podstawie badanej dokumentacji ustalono, iż w okresie objętym kontrolą zatrudnieni asystenci rodziny posiadali wymagane kwalifikacje, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W aktach osobowych asystentów znajdowały się oświadczenia dotyczące spełniania wymagań wynikających z art. 12 ust. 1 pkt 2, 3 i 4 ww. ustawy.

W *zakresach czynności* uwzględniono wszystkie zadania, wynikające z art. 15 ust 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 2 i pkt 4b:

- *tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,*
- *finansowanie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.*

Gmina Szubin tworzy możliwość podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny. W okresie objętym kontrolą, asystenci podnosili swoje kwalifikacje poprzez szkolenia tematyczne. W budżecie Ośrodka zostały zaplanowane środki finansowe na szkolenia.

Praca asystentów nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której praca była prowadzona, co jest zgodne z art. 17 ust. 3 cyt. wyżej ustawy. Ponadto, stosownie do treści art. 17 ust. 4 ustawy, asystenci rodziny nie prowadzili postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę.

W okresie objętym kontrolą praca z rodzinami prowadzona była przez asystentów rodziny i pracowników socjalnych. Zgodnie z zapisami art. 11 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w przypadku, gdy Ośrodek podjął informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadzał w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej.

Jeżeli z analizy sytuacji rodzinnej wynikała konieczność przydzielenia rodzinie asystenta, pracownik socjalny występował do Dyrektora Ośrodka z wnioskiem o jego przydzielenie. Dyrektor przydzielał rodzinie asystenta, wykonując adnotację w wywiadzie środowiskowym.

Ponadto, zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodzina również wyrażała pisemną zgodę na współpracę z asystentem.

Dotychczas nie było przypadku odmowy przyznania rodzinie asystenta.

Zbadano dokumentację wybranych rodzin prowadzoną w okresie objętym kontrolą (A.Cz, J.P.D., D.F., I.Dz., E.L., M.S.,K.Cz., N.P.B.J.,A.N., D.K., G.J.W.K., K.A.T., L.P.Sz., K.K., M.A.W., M.K.J., M.K.W., P.Sz., K.K., J.K.).

Asystenci dokumentowali swoją pracę poprzez: kartę informacyjną dotyczącą rodziny, plan pracy z rodziną, sprawozdania półroczne, bądź kwartalne na wniosek sądu, plan wizyt-harmonogram pracy z rodziną, dziennik wizyt w środowisku rodzinnym, analizę wstępną sytuacji rodziny, analizę sytuacji zdrowotnej członków rodziny, analizę sytuacji szkolnej, wychowawczej dziecka, adnotacje urzędowe.

Asystenci dokonywali okresowej oceny sytuacji rodziny nie rzadziej, niż co pół roku, co jest zgodne z art. 15 ust.1 pkt 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Nadmienić należy, iż sporządzano dokument w postaci sprawozdań półrocznych lub kwartalnych w przypadku rodzin sądowych. Dokumenty traktowano zastępczo, co również wymaga zmodyfikowania, bowiem ww. ustawa reguluje sporządzanie powyższych zadań w dwóch osobnych punktach (art. 15 ust. 1 pkt 15 i 17), które należy traktować równolegle.

Plany pracy tworzone są z członkami rodziny i z pracownikiem socjalnym, w oparciu o aktualną sytuację rodziny. Dokument uwzględnia zapisy art. 15 ust. 3 ww. ustawy, tj. terminy działań i przewidywane efekty, jednak ostatni element formułowany jest w celach szczegółowych. Asystenci założyli bowiem, iż cel zawsze wskazuje na sytuację końcową, czyli efekt działania. Pouczono, iż należy w planach pracy wyodrębnić cele szczegółowe i efekty, które powinny być przypisane do każdego działania. Zachodzi również konieczność systematycznego i zintensyfikowanego aktualizowania treści planów pracy stosownie do potrzeb i sytuacji rodziny.

W zakresie koordynacji poradnictwa opisanego w art. 8 ustawy *o wsparciu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”*.

Do chwili przeprowadzenia kontroli, do Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej nie wpłynął żaden wniosek wynikający z ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”.

W zakresie realizacji zapisu art. 15 ust.1 pkt 16: *monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z asystentem*.

Asystenci rodziny prowadzą monitoring funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy, przez 3 miesiące, poprzez wizyty w środowisku. Monitoring dokumentowany jest w formie adnotacji urzędowej. Rodzina jest informowana pismem o zmianie charakteru współpracy.

Decyzja o kontynuowaniu współpracy z rodziną lub jej zakończeniu podejmowana jest wspólnie przez asystenta rodziny z pracownikiem socjalnym i Dyrektorem Ośrodka w oparciu o przedstawione sprawozdanie. Zakończenie współpracy asystenta z rodziną następuje w przypadku zrealizowania planu pracy z rodziną i osiągnięcia celów określonych w planie pracy, z powodu zmiany miejsca zamieszkania rodziny, jej rezygnacji, bądź zmiany postanowienia sądu.

W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 7: *prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.*

Monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej prowadzony jest w ramach interdyscyplinarnej współpracy następujących służb: pracowników socjalnych, asystentów, dzielnicowych, pracowników służby zdrowia, oświaty, radnych, sołtysów, kuratorów, członków GKRPA. W zależności od potrzeb i problemów rodziny podejmowane są stosowne działania.

W zakresie prowadzonego *monitoringu dzieci ze środowisk, w których występuje przemoc oraz jakie służby były zaangażowane w prace na rzecz rodziny.*

W działania na rzecz rodziny w asystenturze, w której występowało zjawisko przemocy, zaangażowane są następujące służby: pracownicy socjalni, policja, pedagodzy, psychologzy, kuratorzy, członkowie GKRPA, członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych. Zadania w formie realizacji działań proceduralnych to systematyczne kontakty w ramach pełnienia obowiązków służbowych, w tym m.in. wszczynanie procedury „Niebieskiej Karty”, bezzwłoczne zawiadamianie Prokuratury i Sądu Rejonowego w Szubinie o popełnieniu przestępstwa.

W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3c: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.*

Na terenie gminy Szubin funkcjonuje placówka wsparcia dziennego (świetlica opiekuńczo-wychowawcza), wcześniej prowadzona przez Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom „Kraina Uśmiechu”. Od 2014 r. zarządzanie świetlicą przekazano do MGOPS w Szubinie. Budynek, w którym odbywały się zajęcia, wymagał remontu oraz nie spełniał wymogów. Z chwilą przejścia placówki przez Ośrodek, zaczęto przygotowywać dokumentację dotyczącą modernizacji budynku. Z uwagi na brak środków finansowych, do dnia kontroli budynek nie został wyremontowany. Z kolei ze względu na brak siedziby świetlicy, nie opracowano jak dotąd dokumentacji dotyczącej funkcjonowania placówki wsparcia dziennego w oparciu o stosowne przepisy. Jednak dla realizacji zapisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, Ośrodek kontynuuje wsparcie świetlicowe dla blisko 30 dzieci, zapewniając im opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, rozwój zainteresowań i organizację wolnego czasu. Obecnie zajęcia odbywają się w pomieszczeniach placówek oświatowych,

bądź Ośrodka. Świetlica funkcjonuje w oparciu o regulamin organizacyjny zatwierdzony przez Dyrektora MGOPS oraz dokumentację prowadzoną przez koordynatora – psychologa. Dyrektor Ośrodka, w ramach złożonych wyjaśnień, zobowiązał się z chwilą przekazania budynku dla świetlicy, wdrożyć wszelkie procedury regulujące pracę placówki.

W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3a: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,*

oraz

- *w zakresie realizacji zapisu art. 10 ust. 3: praca z rodziną jest prowadzona w szczególności w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, terapii i mediacji, usług dla rodzin z dziećmi, pomocy prawnej, organizowania dla rodzin spotkań.*

Gmina Szubin zapewnia rodzinie przeżywającej trudności dostęp do bezpłatnego, specjalistycznego poradnictwa (prawnego, terapeutycznego, psychologicznego, socjalnego). Szczegółowych informacji w powyższym zakresie udzieliła Dyrektor MGOPS.

W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3b i 4c: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,*
- *finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2, ponoszonych przez rodziny wspierające.*

W okresie objętym kontrolą, na terenie gminy Szubin nie funkcjonowały rodziny wspierające. W związku z tym gmina nie ponosiła kosztów związanych z ich funkcjonowaniem i szkoleniem. Z informacji przekazanych przez Dyrektora MGOPS wiadomo, iż w grudniu 2017 r. prowadzono kampanię „Zostań rodziną wspierającą”, natomiast 1 kwietnia 2019 r. umieszczono ogłoszenie na stronie gminy/ośrodka o możliwości pełnienia funkcji rodziny wspierającej.

W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 5: *współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.*

Gmina uczestniczy w kosztach związanych z utrzymaniem wychowanków przebywających w pieczy zastępczej:

- w 2017 r. - wydatkowano kwotę: 68 720,35 zł,
- w 2018 r. - wydatkowano kwotę: 100 356,51 zł,
- w 2019 r. (do dnia kontroli) - wydatkowano kwotę: 34 160,37 zł.

W zakresie realizacji zapisu art. 15 ust. 1 pkt 2: *opracowanie planu pracy z rodziną we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, skoordynowanym z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej.*

W okresie objętym kontrolą, asystenci rodziny współpracowali z rodzinami, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej. Uczestniczyli w opracowaniu planu pomocy

dziecku z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej oraz brali udział w posiedzeniach zespołu Okresowej Oceny ds. Sytuacji Dziecka.

W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 6: *sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art.187 ust.3.*

Gmina sporządza sprawozdania rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny oraz przekazuje je wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego. Sprawozdania przekazywane były w następujących terminach (dane ustalono z CAS):

- a) za I półrocze 2017 r. w dniu 21 lipca 2017 r.,
- b) za II półrocze 2017 r. w dniu 24 stycznia 2018 r.,
- c) za I półrocze 2018 r. w dniu 18 lipca 2018 r.,
- d) za II półrocze 2018 r. w dniu 28 stycznia 2019 r.

Powyższa analiza wskazuje, iż zachowano ustawowe terminy określone w § 3 ust.1 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej (Dz.U. z 2016 r. poz. 213).

Na podstawie powyższych ustaleń skontrolowaną działalność ocenia się pozytywnie.

W związku z powyższym nie wydano zaleceń pokontrolnych.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach. Jeden egzemplarz wystąpienia pokontrolnego przekazuje się kierownikowi kontrolowanej jednostki, za potwierdzeniem odbioru.

Kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni, do powiadomienia Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych.

(podpis i pieczęć Wojewody)